

Центральна Азія у 2012 році може стати майданчиком боротьби за вплив між Китаєм і США. Відносини між двома цими державами в поточному році загрожують погіршити, вважає аналітик Женевського центру політики безпеки.

Відносинам між США і Китаєм у 2012 році загрожує погіршення, порівняльне з часами "холодної війни", вважає глава програми міжнародної безпеки в Женевському центрі політики безпеки Грем Херд. При цьому головну відмінність від протистояння між СРСР і США в другій половині двадцятого століття Херд бачить в тому, що КНР і Сполучені Штати знаходяться в глибокій економічній залежності один від одного, що, проте, не заважає урядам обох держав використовувати в своїй риторичі все більш різкі вирази по відношенню один до одного.

З геополітичної точки зору особливу роль в розвитку відносин між двома найкрупнішими економіками світу, на думку женецького аналітика, гратиме Центральна Азія - через стратегічний інтерес Китаю до розвитку відносин з країнами регіону. Своїм баченням ситуації і прогнозами Грем Херд поділився в інтерв'ю.

- Які, з вашої точки зору, інтереси Китаю в Центральній Азії?

- Грем Херд: У Китаю, за моїми уявленнями, 3-4 ключових інтереси в цьому регіоні. Пекіну важливо мати хороші багатобічні відношення в Центральній Азії і тим самим демонструвати мирний характер свого розвитку. Особливо на тлі поганих відносин, наприклад, з Японією. Для цього Китаю потрібна Шанхайська організація співпраці (ШОС).

Другий інтерес - посилення контролю над Синьцзянем і зниженням ризиків трансграничного тероризму. По-третє, це зацікавленість в постачаннях енергоресурсів - газу з Туркменії і нафти з Казахстану, а також міді з Афганістану. Нарешті, Центральна Азія - стратегічно важливий наземний маршрут до країн Близького і Середнього Сходу. Китайці вже вражаючими темпами будують в Центральній Азії транспортну інфраструктуру. Таким чином КНР наперед готується до того, щоб не виявитися ізольованою.

- Ви чекаєте у 2012 році погіршення відносин між США і Китаєм. Як воно позначиться на

Центральній Азії?

- Військові бази США, розташовані в регіоні, Китай розглядає не тільки через призму Афганістану, але і як спосіб чинити тиск на Пекін. Справедливо і зворотне: США розглядають "Манас" не тільки як базу для постачання військ на Гіндукуші, але і як спосіб стримувати вплив Китаю в регіоні. США, як мені здається, постараються залучити нових гравців до боротьби за розділ впливу в Центральній Азії - Індію, Японію, Туреччину, Південну Корею і навіть В'єтнам. Це можна робити дуже м'яким способом. Наприклад, підвищивши витрати Китаю на ведення бізнесу, спонукаючи брати участь в тендерах на стратегічні ресурси країн регіону інших гравців, крім китайських. Думаю, що цього року власті КНР виділять ще більше коштів на прокладку наземних маршрутів через регіон. Таким чином, для США і Китаю Центральна Азія - це буферна зона безпеки, ще і тому що вона стратегічно не так важлива, як Південно-східна Азія.

Інше дуже цікаве питання: як поводитиметься КНР відносно Афганістану? Що робитиме Пекін після 2014 року, коли міжнародна коаліція покине Афганістан? Адже простір звільниться. Дилема, з моєї точки зору, така: чи хоче Пекін одержати якомога стабільніший Афганістан, щоб інвестувати там, наприклад, у видобуток корисних копалин? Але тоді доведеться змиритися із збереженням присутності США. Чи ж хай ситуація залишається нестабільною, що дасть можливість робити тиск на США. Причому Пекін не чинитиме цей тиск безпосередньо, а тільки через свого союзника, Пакистан.

- А яку роль у зв'язку з цим ви відводите Росії?

- Я думаю, що Росія в той момент, коли відносини між США і Китаєм стануть більш напруженими, почне балансувати між ними. Це дасть Москві можливість грати значнішу роль в Центральній Азії. Росія дотепер залишається для центральноазіатських держав "вибором по замовчанню", якщо вони не готові вести справи з Пекіном або Вашингтоном. Путінська ідея Євразійського союзу, яку багато хто поспішив назвати чисто віртуальною, може одержати більше реального наповнення, якщо ситуація мінятиметься так, як я припускаю.

- Чого ви чекаєте від центральноазіатських держав?

- Можливі два типи реакції: Казахстан і Туркменія продовжать реалізовувати багатовекторну зовнішню політику, або, як там говорять, "мутити воду". У них є ресурси, які необхідні всім гравцям - Китаю, Росії і Заходу, щоб продовжувати балансувати між ними. Думаю, що Киргизія і Таджикистан все більше зміщуватимуться в орбіту китайського впливу, завдяки інвестиціям з Китаю в інфраструктурні об'єкти.

- Чи є Європейський Союз самостійним гравцем в Центральній Азії?

- Не думаю, що у Євросоюзу є взагалі якась роль в Центральній Азії. ЄС, звичайно, прийняв стратегію для регіону, але для Брюсселя це лише сусіди сусідів. Частка торгових відносин ЄС з Центральною Азією в загальному об'ємі складає менше одного відсотка, та і це в основному Казахстан. Отже за винятком експорту енергоресурсів більше

економічних інтересів у ЄС немає. До того ж, на реалізацію своєї стратегії у нього немає засобів. Зате є куди пріоритетніші завдання - боротьба з кризою в євросоні, наслідки "арабської весни" та інші. Думаю, що після 2014 року військові і Німеччині, і Франції підуть з Центральної Азії.